

Неговата задача е предотвратяване разпространението на кръвно преносими и полово предавани заболявания. Обучавани бяха както служителите в затворите, така и лишени от свобода. В обучаващия екип бяха включени проф. Радка Аргирова, вирусолог, Ивана Мурджева, адвокат, д-р Радосвета Стаменкова, изпълнителен директор на БАСП, Милен Чавров, председател на фондация "Надежда срещу СПИН", и др.

Деяностите са осъществени с подкрепата на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014, Програма BG15 "Корекционни услуги, включително без прилагане на мерки за задържане"; Малка грантова схема. Основният фокус на работата беше свързан с инфекции като ХИВ, хепатит В и хепатит С. Проектът "Затвори без риск" се реализира в продължение на 14 месеца и повече за него може да се прочете на сайта на БАСП - safesex.bg. А ето какво разказва от първо лице една от участничките в екипа - Ралица Згалевска, координатор на проекта.

"Да са живи и здрави началниците! Взимат ни оттук, водят ни на прегледи, връщат ни... Навънка кой ще ти се занимава с това, всеки гледа да краде." Това е коментар на един от лишените от свобода, подхвърлен в контекста на разговора ни за различieto при процедурите и достъпа на лечение на хепатит В във и извън затвора. Момчето не се притеснява да изрази мнение по темите, при все че не може да го направи според общоприетите норми на езика. Естествено не разбира термини като "пенетрация", "фелацио", "еякулация" и затова ги обясняваме с други думи. Помним го от лятото - неграмотно, но будно момче, едва пишеш името си с печатни букви. Тази година е един от около 200-те ученици на школото в затвора в Стара Загора. Неудобно е някак да го разпитваме за личната му история, но не е трудно да се досетим от фона на неформалните разговори по време на почивките, че "късметът" му е бил да се роди в бедно семейство на неграмотни родители.

Освен училището, в двора на затвора има параклис на името на св. Николай Чудотворец - изцяло построен и изписан от лишени от свобода. Тук се съхранява оригиналната Богослужбна книга на автора на "Видрица" - поп Минчо Кънчев. За параклиса се грижи един от затворниците, по чудо оцелял след пресрелка и повярвал в Бога. Освен възможността да завършат училище, затворниците имат дос-

Част от обучаващия екип

Затворниците не обичат да говорят за себе си

Лишени от свобода и служители на реда учиха за инфекциите, предавани по кръвен и полов път

Българската асоциация по семейно планиране (БАСП) е сдружение с нестопанска цел, работещо повече от 20 години в областта на репродуктивното здраве, здравното образование и подобряването на достъпа на уязвими групи до здравни и социални услуги. През този месец приключва проектът на асоциацията, който се изпълнява в три от затворите на страната - в Пловдив, Стара Загора и Сливен.

Детското отделение в Сливенския затвор

Служителите също научиха за полово предаваните болести.

тъп до библиотека, включвани са в производството на мебели, заготовка на арматури, в различни текущи курсове, активно работят по ремонтни дейности.

Със сигурност затворът не е най-приятното място, където човек може да попадне. Не е за вярване, обаче

някои хора тук се чувстват по-добре

отколкото "навън" - поне имат покрив и се хранят редовно. Служители споделят, че част от рецидивистите в Пловдивския и Сливенския затвор изли-

зат, чупят нарочно някоя витрина и до вечерта отново са вътре. Чувстват се у дома си. Навън просто не знаят къде да се дънат и какво да правят.

Сливенският затвор е единственият женски в страната. Впечатляват чистотата в столовата и сервизните помещения за служителите, усещането за подреденост и дисциплина, несъпроводено с напрежение... И тук също има училище. В една от класните стаи, която явно години наред е била кабинет по руски език, под зоркия поглед на Максим Горки през лятото на миналата година проведохме обучението по здравни теми за лишени от свобода. В

този затвор екип на асоциацията идва за шести път - първото посещение, преди 6-7 години, е било за осъществяване на гинекологичен преглед и скрининг за полово предавани инфекции в затворничките - тогава не е имало кой друг да ги прегледа. Сега лишените от свобода са здравно-сигурени.

"Обиколили сме всички затвори повече от веднъж. Били сме на различни места във и извън държавата, които изглеждат страшни, мръсни, неуредени. Онова, което най-силно впечатлява в Сливен, е промяната към по-добро - нещо, което е дефицитно в заобикалящата среда напоследък",

споделя д-р Рада Стаменкова от екипа ни.

Нещата, които ни зарадваха: обособеното отделение за майки с бебета от 0 до 1 година и медицинският център.

Бebetата се отглеждат до първата им година

Майките разполагат с огромна тераса за чист въздух, ремонтирано и обзаведено с всичко необходимо за тях и бебетата помещението, разделено на три части - спално, детски кът и кухненски бокс. А на ремонта и оборудването на медицинския център могат да завидят от доста

столични лекарски кабинети и болнични отделения.

Най-важното е друго - медицинският център си има добро духче и то се казва д-р Димова. Има и стоматолог, и гинеколог на половин длъжност, сестри, фелдшер, както и няколко здравни специалисти, които изтърпяват наказанието си, но помагат в хигиенизирането и поддръжката на медицинската част. Има достъп до други здравни специалисти, по-добър от този на много хора "навън". Личи грижа. С неграмотност се сблъскваме и тук, и то в изключително тежка форма, през разказан ни случай от служител: след поредната повреда на микровълновата печка майсторът предупредил: "И повече никакви метални предмети!" Една от жените се замислила за няколко секунди и попитала:

Метал е ясно какво е, ами какво е това "предмети"?

Затворниците не обичат да говорят какво са направили, каква присъда са получили. Толкова човешко и разбираемо е това нежелание. И заедно с него сме забелязали друго - наред с естественото желание да премълчиш, да не пускаш любопитни очи в мислите си, има и вътрешна бариера да кажеш едно към едно, че си виновен... Често просто си изкушен да излъжеш, за да те оставят на мира, или за да изглеждаш в очите на събеседника и в собствените си очи друг. Различен. По-добър някак.

Проектът ни изтича. Във финалния доклад наред с останалата документация са и препоръките ни към Министерството на правосъдието и Главна дирекция "Изпълнение на наказанията". Те включват всичко, което успяхме да идентифицираме по време на срещите си със служителите и лишените от свобода като възможност да се оптимизира работата за ограничаването на кръвно преносимите и полово предаваните инфекции, за правата на пациента, за нуждите на персонала в областта на здравната превенция. Онова, което няма да отиде в доклада, но ще остане у всеки от нас от екипа, са неговите си впечатления и размисления, едно от които без съмнение всички споделяме: много голяма част от лишените от свобода не биха били с такава нерадостна съдба, ако в държавата имаше работещ механизъм, който не позволява толкова лесно децата да отпадат от училище още в малките класове.